

PROGRAMA DE LA DIVERSITAT

1. Presentació

El Programa de la Diversitat el duem a terme des del Consell Comarcal del Maresme en la línia de les accions de sensibilització definides al Pla Territorial de Ciutadania i Immigració.

S'inicià en fase experimental el darrer trimestre del 2006 i des de llavors hem anat incorporant-hi diverses activitats i temàtiques.

Sorgí davant l'evidència d'atendre grups de joves amb un conjunt de relacions que dificulten moltes vegades la mateixa convivència. En aquest sentit, pretenem fomentar la comunicació entre sí, el respecte a les diferències, valors, conductes, etc., creant un conjunt d'eines per treballar la diversitat, entesa des d'una obertura prou gran que avarca no només aspectes culturals, sinó de gènere, de confessió, de valors, etc.

En l'actual edició que us presentem, hem incorporat canvis a les sessions arran de les valoracions rebudes pels referents de cada espai on l'hem dut a terme i també hem incorporat dues sessions per tractar la rumorologia vinculada al fet migratori, vista la necessitat manifestada pels professionals i l'oportunitat d'encaixar-ho en aquest programa de sensibilització.

El programa és gestionat pel Consell Comarcal i no suposa cap despesa per part del recurs on es realitza. L'estem gestionant gràcies a la col·laboració econòmica del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies de la Generalitat de Catalunya, del Fons Social Europeu i de la Diputació de Barcelona.

2. Objectius

2.1. Objectiu general: Sensibilitzar els joves entorn la diversitat, des de la seva vessant més àmplia.

2.2. Objectius específics:

- Desenvolupar capacitats per conèixer, entendre i valorar les diferents perspectives culturals (expressades com en diferents maneres de pensar, de veure, de sentir i d'actuar).
- Valorar el caràcter individual de cada persona i, en conseqüència, la diversitat de formes de ser i maneres de viure.
- Respectar i valorar les idees i creences diferents a les pròpies en els espais escolars, familiars i comunitaris, fomentant-ne el respecte i creant un marc comú de convivència.

- Reconèixer el diàleg com un pont permanent d'humanització, de superació a les diferències i d'apropament a l'enteniment.
- Promoure actituds positives cap a la diversitat cultural i d'afrontament davant les desigualtats, el racisme i la xenofòbia.

3. Beneficiaris

Aquest programa està adreçat als diferents recursos municipals, amb presència de joves d'entre 13 i 18 anys, que sol·licitin dur-lo a terme (instituts, centres oberts, espais joves, casals de joves, etc.). No està adreçat únicament a joves nous, sinó que s'adreça a grups integrats per joves autòctons i immigrants.

4. Metodologia i continguts

Combinem activitats participatives amb explicacions teòriques per treballar els següents continguts:

- Els prejudicis i els estereotips.
- Els conflictes i la seva resolució.
- La comunicació verbal i no verbal.
- Les actituds i valors ètics i morals (solidaritat, respecte, tolerància, etc.).
- Les conductes i el saber estar.
- El dol migratori.
- Els codis culturals (costums, valors i creences).
- Les discriminacions.
- La rumorologia.

Exposem en un annex les diverses sessions que oferim, entre les quals s'acaben definint amb el referent de l'espai quines dures a terme. És un esquema que pot variar en funció de cada grup.

5. Sol·licitud

El formulari de sol·licitud és aquest: <http://www.ccmaresme.cat/formulari.php?id=11107>.

Les demandes rebudes seran ateses per ordre de recepció i de concreció posterior.

Iniciem un primer termini de recepció de demandes que finalitzarà el 30 de maig de 2015; les demandes que ens arribin posteriorment seran ateses en funció de la disponibilitat.

6. Aspectes a tenir en compte

En cas que al municipi ja s'estiguin duent a terme accions similars, oferim la possibilitat de d'adaptar el programa al que ja s'està fent, treballant de coordinada i conjuntament amb el recurs municipal que les gestioni.

També oferim la possibilitat de comptar amb els materials i l'assessorament si només se'ns vol demanar aquest tipus d'intervenció.

Cada recurs on duquem a terme al programa (institut, centre obert, espai jove, casal de joves, etc.) facilitarà un/a professional referent del grup.

La nostra proposta és que el programa es dugui a terme definint un conjunt de sessions (i no fent-les de forma aïllada) perquè considerem que la tasca de sensibilització és així més efectiva. Això no vol dir que es facin les 11 que hem definit, sinó aquelles que el/la referent i el dinamitzador del programa acordaran el nombre i contingut de les sessions que durem a terme, tenint en compte les temàtiques que volen treballar, les que ja estan treballant (per no duplicar intervencions) i el temps del que disposen.

Tanmateix, no podem demorar la planificació de les dates i horaris degut a que es tracta d'un programa amb força demandes i la planificació amb temps ens permet poder arribar a un major nombre de demandes rebudes, intentant donar resposta a totes les que ens arribin.

L'horari per realitzar les sessions serà preferentment de 8 a 15h i les tardes de dimarts.

Les sessions i el material utilitzat seran en català, però podem també fer-les en castellà si el/la referent ho sol·licita per a una major comprensió de l'alumnat.

El/la referent serà present a totes les sessions perquè és qui té més coneixement del grup i, per tant, ens permetrà poder aplicar situacions reals que s'estan vivint al grup en les activitats que es duen a terme a les sessions.

Al definir el grup de beneficiaris, el/la referent facilitarà les següents dades al dinamitzador amb la finalitat de poder omplir la memòria de les actuacions realitzades: nacionalitat i sexe.

7. Avaluació

Durant el desenvolupament del programa es realitzarà una avaluació contínua d'aquest per tal de poder ajustar les sessions següents. Aquesta valoració contínua es realitzarà a petició del dinamitzador del programa o del referent de l'espai on es dugui a terme.

Al finalitzar, es demanarà al referent que avaluï el programa a través del següent formulari: <http://www.ccmaresme.cat/formulari.php?id=5206>.

ANNEX: SESSIONS OFERTES EN EL MARC DEL PROGRAMA DE LA DIVERSITAT

- Sessió 1: Els prejudicis i els estereotips.
- Sessió 2: Els conflictes i la seva resolució.
- Sessió 3: Habilitats de comunicació.
- Sessió 4: Qui sóc i com sóc.
- Sessió 5: El dol migratori.
- Sessió 6: Les conductes i el saber estar.
- Sessió 7: Els rumors.
- Sessió 8: Clínica del rumor.
- Sessió 9: Cine fòrum "Promises".
- Sessió 10: Cine fòrum "In this world".
- Sessió 11: Cine fòrum "Quiero ser como Beckham".

SESSIÓ 1: ELS PREJUDICIS I ELS ESTEREOTIPS

Objectius:

- Millorar la seva actitud en la participació.
- Fomentar la tolerància cap als altres i evitar la discriminació.

Continguts:

1. Prejudici, estereotip i discriminació: significat i relació entre aquests conceptes.
2. Origen dels prejudicis.
3. L'escala de valors, des del sentir, el pensar i l'actuar.

Material emprat:

- Llibre "Cómo podemos educar en valores: métodos y técnicas para desarrollar actitudes y conductas solidarias" (José Ángel Paniego, 2002).
- Llibre "Zoom" (Istvan Banyai, 1995).
- Fotografies i imatges que ens suggereixin un prejudici (material que anem variant).
- Text "Cançó de la tolerància" (autor desconegut).

Metodologia:

1. Pregunta oberta (diverses opcions; exemples): "Per què jutgem?", "Per què es donen els prejudicis?", "De qui aprenem els prejudicis?"
2. Explicació dels components que té un prejudici.
3. Exposició d'exemples de tipus de persona que veiem pel carrer, tenint en compte diferents maneres de vestir, d'actuar, etc. i relacionar-los amb els prejudicis.
4. Exposició d'un dibuix per explicar la part associativa i l'executiva d'un prejudici.
5. Dinàmica grupal: els alumnes manifesten verbalment els seus valors importants; el dinamitzador també ho fa. S'escriuen a la pissarra i es comparen.
6. Reflexionar en la importància de respectar l'escala de valors de l'altre.
7. Anar passant les pàgines del llibre Zoom fent la pregunta "Què veus?" i recollint la pluja de idees a través de les respostes.
8. Reflexionar sobre què volem veure i què veiem en realitat.
9. Exposició de fotografies i imatges que enganxem a la pissarra i pregunta oberta "Què creiem que esteu veient en aquestes imatges?".
10. Reflexionar en base a les respostes sobre les diferents maneres de veure, sentir i actuar en altres escenaris humans.
11. Lectura per part dels alumnes de la "Cançó de la tolerància".

Durada: 1 hora

Requisits:

- Aula amb espai per fer les activitats.
- Pissarra.

SESSIÓ 2: ELS CONFLICTES I LA SEVA RESOLUCIÓ

Objectius:

- Aprendre a afrontar els conflictes.
- Disminuir el sentiment de menyspreu i rebuig cap als altres.

Continguts:

1. El conflicte: què és, característiques i causes que el generen.
2. Factors positius i negatius derivats del conflicte
3. Estratègies de resolució dels conflictes.

Material emprat:

- Llibre "Cómo podemos educar en valores: métodos y técnicas para desarrollar actitudes y conductas solidarias" (José Ángel Paniego, 2002).
- "Historia de la naranja" (autor desconegut).

Metodologia:

1. Pregunta oberta: Què enteneu per conflicte?
2. Pregunta oberta: Què us suggereix aquest dibuix? (imatge del llibre "Cómo podemos educar en valores: métodos y técnicas para desarrollar actitudes y conductas solidarias").
3. Explicació què és un conflicte.
4. Dinàmica "Historia de la naranja": tres o quatre alumnes llegeixen el conte i la resta atenen.
5. Preguntar sobre la història: què ha fallat?; qui té raó? per què?, etc.
6. Reflexionar sobre la comunicació relacionat amb la història narrada.
7. Dibuixar a la pissarra una muntanya que reflecteix una baralla simbòlica. Exposem a dalt el conflicte i a baix els interessos ocults.
8. Pregunta oberta: Què us suggereix aquest dibuix?
9. Aprofundir en la comunicació, tractant la diferència entre sentir i escoltar.
10. El dinamitzador exposa un exemple de conflicte (que hi ha hagut a l'aula o no) i dos alumnes expliquen com actuar davant d'aquest conflicte.
11. Posta en comú on els alumnes exposen altres possibles solucions.

Durada: 1 hora

Requisits:

- Aula amb espai per fer les activitats.
- Pissarra.

SESSIÓ 3: HABILITATS DE COMUNICACIÓ

Objectius:

- Reconèixer en un mateix formes de comunicació verbal i no verbal.
- Conèixer tècniques per millorar la comunicació verbal i no verbal.
- Millorar la capacitat de diàleg.

Continguts:

1. Conductes verbals: les paraules, el to, la fluïdesa, el ritme, la velocitat, etc.
2. Conductes no verbals: l'expressió facial, la mirada, no mirar l'interlocutor mentre hi parlem, somriure o no, el moment, la gesticulació, la postura del nostre cos, etc.
3. La capacitat de diàleg.
4. L'alfabet del moviment: mans, braços i cara.

Material emprat:

- CD del llibre "Contes per pensar" (Jorge Bucay, 2006).

Metodologia:

1. Definir breument la comunicació verbal i no verbal.
2. Dinàmica grupal: Surten 2 alumnes; un fa de director de banc i l'altre de client, on els rols són demanar i no rebre amb bones paraules. La resta del grup es fixa en els detalls (com es diuen les coses, com es saluden, el to de veu, la postura, etc.). Hi ha una varietat que és fer la mateixa dinàmica però seguint les instruccions donades pel dinamitzador en relació a la seva manera de fer i de comunicar durant la dinàmica.
3. Posta en comú: preguntar quin dels dos personatges els ha agradat més i enumerar quines coses han de canviar. Reflexionar com podem millorar la nostra comunicació.
4. Explicar l'escolta activa: què és i la importància de tenir-la en compte.
5. El grup posa exemples dels missatges que comencin per la paraula "Tu".
6. Reflexionar sobre la correcció de codis que empren en la comunicació, modificant els missatges que comencen amb "Tu" per "Jo".
7. Escoltar 3 contes del CD "Contes per pensar" i després preguntar per cada conte: "Què us ha semblat?"; "De què parla?"; "Quin és l'objectiu del conte?", etc.
8. Dinàmica "Prova d'atenció: com seguir instruccions sense fer cas": cada alumne respon un qüestionari seguint les instruccions del dinamitzador.
9. Reflexionar sobre la nostra forma de comunicar i l'escolta activa.

Durada: 1 hora

Requisits:

- Aula amb espai per fer les activitats.
- Pissarra.
- Reproductor de CD.

SESSIÓ 4: QUI SÓC I COM SÓC

Objectius:

- Conèixer els trets propis que ens defineixen.
- Conscienciar vers les pròpies capacitats i limitacions i conèixer quines són factibles de desenvolupament i canvi.
- Promoure l'actitud de respecte i tolerància cap als altres.

Continguts:

1. Conèixer-se a sí mateix.
2. Capacitats i limitacions.
3. Sentiments.
4. Respecte als altres.

Material emprat:

- "Comunicación intercultural" (Ruth Vilà, 2007).

Metodologia:

1. Pregunta oberta: "Ens coneixem?"
2. Pregunta del dinamitzador a alumnes en concret: "Qui ets?"
3. Reflexionar sobre qui som en realitat (molt més que un nom).
4. Dinàmica grupal: surt un alumne (es decideix prèviament qui amb el referent del grup) i la resta del grup opinen dient què no els agrada d'ell/a.
5. Preguntar a l'alumne escollit: "Com t'has sentit?"; "Coneixies aquestes coses que no agraden d'ell/a?"; "Creus que hi ha alguna cosa a modificar o corregir de la seva actitud amb els teus companys?"
6. Demanar a la resta del grup que opinin sobre el mateix alumne dient què els agrada d'ell/a.
7. Tornem a fer les mateixes preguntes que al punt 5.
8. Posar en comú aquesta experiència i parlar dels sentiments de l'alumne escollit per a la dinàmica.
9. Lectura per part de dos alumnes de la "Carta intercultural", del llibre "Comunicación intercultural".
10. Valorar les diferents maneres de veure, sentir i actuar.
11. Avaluació dels aprenentatges de les sessions passades a partir de preguntes obertes ("penso que ...").

Durada: 1 hora

Requisits:

- Aula amb espai per fer les activitats.
- Pissarra.

SESSIÓ 5: EL DOL MIGRATORI

Objectius:

- Introduir el concepte de la immigració i dels dols migratoris, mostrant una visió positiva del fet migratori.
- Promoure actituds de participació, ajuda, suport i solidaritat vers els altres.

Continguts:

1. Diferència entre migració, immigració i emigració.
2. Els 7 dols migratoris:
 - a) Dol per la separació dels familiars i amics.
 - b) Dol per la llengua materna.
 - c) Dol per la cultura.
 - d) Dol per la pèrdua de paisatges, de la terra.
 - e) Dol per la pèrdua de l'estatus social.
 - f) Dol per la pèrdua del contacte amb el grup ètnic (nacional) d'origen.
 - g) Dol per la pèrdua de la seguretat física.
3. La necessitat de migrar.

Material emprat:

- Documental "Travesia clandestina" (Dominique Mollard, 2008).

Metodologia:

1. Explicar la diferència entre migració, immigració i emigració.
2. Explicar els 7 dols migratoris.
3. Explicar la necessitat del fet migratori.
4. Debatre amb el grup classe si la immigració és positiva o no.
5. Explicació de la piràmide de Maslow i de les diferents etapes a les que es sotmeten les persones immigrades en el seu dol.
6. Veure part del documental "Travesia clandestina".
7. Posta en comú del documental.

Durada: 1 hora

Requisits:

- Aula amb espai per fer les activitats.
- Pissarra.
- Televisor i reproductor de vídeo.

SESSIÓ 6: LES CONDUCTES I EL SABER ESTAR

Objectius:

- Promoure actituds de respecte i tolerància cap les diferències.
- Reconèixer i analitzar els valors del seu entorn.
- Reflexionar sobre la forma en què aquests valors afecten la conducta de cadascú.

Continguts:

1. La conducta positiva i negativa.
2. El saber estar.
3. La relació amb els altres.

Material emprat:

- No utilitzem material.

Metodologia:

1. Explicar què entenem per conducta i saber estar i en què es diferencia una conducta positiva d'una negativa.
2. Demanar als alumnes que aportin matisos d'aquestes conductes i escriure-ho a la pissarra.
3. Pregunta oberta: "Com afecten a la vostra conducta els valors dels vostres amics o coneguts?"
4. Dinàmica i observació de les dues conductes (positiva i negativa), treballant en grups (una d'aquestes dues opcions):
 - a) Exemples de conductes positives que es poden donar o fer un dia que sortim fora de l'espai compartit.
 - b) Exemples de conductes negatives que trobarem fent una ruta per l'espai on estan (institut, passadissos, lavabos, biblioteca, aules, etc.).
5. Posar en comú les respostes i comentar-les.

Durada: 1 hora

Requisits:

- Aula amb espai per fer les activitats.
- Pissarra.

SESSIÓ 7: ELS RUMORS

Objectius:

- Entendre com funcionen els rumors.
- Conscienciar la necessitat de fer front a la rumorologia.
- Facilitar eines per abordar els rumors.
- Relacionar els objectius anteriors amb la rumorologia vinculada a la immigració.

Continguts:

1. Relació entre prejudici i rumor.
2. Rumor: per què es generen i com es difonen.
3. Rumors vinculats al fet migratori: quins trobem i com els afrontem.

Material emprat:

- Material divers publicat a la web de la xarxa BCN anti-rumors:
<http://www.bcnantirumors.cat/quisom/materials-de-la-xarxa>

Metodologia:

1. Definir el concepte de prejudici i rumor.
2. Dinàmica de grup seguint instruccions pautades (amunt, avall, caminar, pareu; i després tot a la inversa).
3. Explicar perquè es generen els rumors i com es difonen.
4. Visualització de vídeos i presentació de dades publicades a la web de la xarxa BCN anti-rumors.
5. Dinàmica de grup: el docent fa sortir un alumne que explica un rumor existent al grup, fora del grup o que li ha arribat per altra banda. El dinamitzador li fa preguntes (per exemple: "Com ho saps això?", "Qui t'ho ha dit?", "Tens la certesa que és així?"; "De què em serveix aquest rumor?", etc.).
6. Reflexionar sobre la nostra participació de manera inconscient en la propagació dels rumors i aportar estratègies per fer-ne front.

Durada: 1 hora

Requisits:

- Aula amb espai per fer les activitats.
- Pissarra.
- Ordenador, projector i connexió a internet.

SESSIÓ 8: CLÍNICA DEL RUMOR

Objectius:

- Entendre com funcionen els rumors.
- Conscienciar de la responsabilitat en la propagació de la rumorologia.
- Facilitar eines per abordar els rumors i per millorar la comunicació.
- Relacionar els objectius anteriors amb la rumorologia vinculada a la immigració.

Continguts:

1. Propagació dels rumors.
2. Escolta activa.
3. Comunicació en grup.

Material emprat:

- Dinàmica "Clínica del rumor" (autor desconegut).

Metodologia:

1. Dinàmica de grup "Clínica del Rumor", a través de "l'informe de l'accident": es llegeix i posteriorment s'omple un quadre ("Format d'observació de la clínica del rumor"), il·lustrant les distorsions que solen ocórrer en la transmissió d'informació, partint d'una font d'origen, circulant-la a través de diversos individus fins a un destí final.
2. Posta en comú de la dinàmica realitzada.
3. Relacionar l'activitat amb la propagació dels rumors.
4. Explicar què és l'escolta activa i com podem millorar-la.
5. Identificar problemes de comunicació en un grup de treball i donar pautes per evitar-los o gestionar-los.

Durada: 1 hora

Requisits:

- Aula amb espai per fer les activitats.
- Pissarra.
- Haver realitzat prèviament la sessió 7, anomenada "Els rumors".

SESSIÓ 9: CINE FÒRUM "PROMISES"

Objectius:

- Aprendre a afrontar els conflictes.
- Millorar la seva actitud en la participació.
- Fomentar la tolerància cap als altres, respectant les altres opcions i maneres de viure, sentir i actuar.
- Evitar la discriminació, afavorint la igualtat.
- Promoure la solidaritat.

Continguts:

1. Conflicte: exemple de la situació d'Israel i Palestina.
2. Relació entre prejudicis i transmissió del conflicte.
3. Conceptes relacionats al punt anterior: discriminació, racisme, valors, por i amistat.

Material emprat:

- Pel·lícula "Promises" (Justine Shapiro, B.Z. Goldberg i Carlos Bolado, 2001).

Metodologia:

1. Breu presentació de la pel·lícula.
2. Introducció de forma neutral de la situació d'Israel i Palestina.
3. Subratllar els conceptes a tractar i comentar els exposats a la pissarra:
 - a) Prejudicis existents entre aquestes generacions i la seva transmissió.
 - b) Discriminació.
 - c) Racisme.
 - d) Valors.
 - e) Por.
 - f) Amistat.
4. Veure la pel·lícula.
5. Debat amb el grup.

Durada: 2 hores

Requisits:

- Aula amb espai per fer les activitats.
- Pissarra.
- Televisor i reproductor de DVD.
- Haver realitzat prèviament la sessió 2, anomenada "Els conflictes i la seva resolució".

SESSIÓ 10: CINE FÒRUM "IN THIS WORLD"

Objectius:

- Entendre el concepte de les migracions humanes i el perquè d'aquesta necessitat tan complexa.
- Conèixer i respectar altres maneres de fer, actuar i viure, tenint en compte els nostres prejudicis.

Continguts:

1. El dol migratori.
2. La necessitat de migrar.
3. Conceptes relacionats al punt anterior: discriminació, racisme, valors, por, amistat i vulnerabilitat.

Material emprat:

- Pel·lícula "In this world" (Michael Winterbottom, 2002).

Metodologia:

1. Breu presentació de la pel·lícula.
2. Introducció de la situació migratòria al nostre país.
3. Subratllar els conceptes a tractar i comentar els exposats a la pissarra:
 - a) Discriminació.
 - b) Racisme.
 - c) Valors.
 - d) Por.
 - e) Amistat.
 - f) Vulnerabilitat.
4. Veure la pel·lícula.
5. Debat amb el grup.

Durada: 2 hores

Requisits:

- Aula amb espai per fer les activitats.
- Pissarra.
- Televisor i reproductor de DVD.
- Haver realitzat prèviament la sessió 5, anomenada "El dol migratori".

SESSIÓ 11: CINE FÒRUM "QUIERO SER COMO BECKHAM"

Objectius:

- Entendre i respectar les altres cultures i tradicions.
- Conèixer i respectar altres maneres de fer, actuar i viure, sense que afectin els propis prejudicis.
- Mirar amb ulls de tolerància que les diferències ens igualen a tots.

Continguts:

1. Prejudici, estereotip i discriminació: significat i relació entre aquests conceptes.
2. L'escala de valors, des del sentir, el pensar i l'actuar.

Material emprat:

- Pel·lícula "Quiero ser como Beckham" (Gurinder Chadha, 2002).

Metodologia:

1. Breu presentació de la pel·lícula.
2. Puntualitzar els matisos a tractar i observar sense jutjar.
3. Veure la pel·lícula.
4. Treballar els següents conceptes:
 - a) Similituds i diferències culturals.
 - b) Escala de valors: amistat, treball, reptes en la vida, la percepció de cadascú.
 - c) Rols de gènere.
 - d) Discriminació sexual.
5. Debat amb el grup.

Durada: 2 hores

Requisits:

- Aula amb espai per fer les activitats.
- Pissarra.
- Televisor i reproductor de DVD.
- Haver realitzat prèviament la sessió 1, anomenada "Els prejudicis i els estereotips".